

Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Навчально-науковий інститут фізичної культури

Кафедра логопедії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ІН інституту
фізичної культури

М. О. Лянной

«23» 09 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОДІАГНОСТИКА ТА ПСИХОКОРЕКЦІЯ ОСІБ
З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність – 016 Спеціальна освіта

Освітньо-професійна програма – Спеціальна освіта
(Логопедія)

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Мова навчання – українська

Погоджено науково-методичною
комісією ІН інституту фізичної
культури

«22» 09 2021 р.

Голова

Мороз Л.В., к.пед.н., доцент

Розробники: **Харченко Тамара Григорівна**, к.психол.н., доцент кафедри логопедії

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри логопедії
Протокол № 3 від «16» вересня 2021 р.

Завідувач кафедри **Кравченко А. І.**, к.пед.н., професор

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів- 3	магістр	Варіативна	
		Рік підготовки:	
1-й		-й	
Семестр			
2-й			
Лекції			
14 год.			
Практичні, семінарські			
14 год.			
Лабораторні			
Самостійна робота			
60 год.			
Консультації:			
2			
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин – 90			

Опис навчальної дисципліни (заочна форма навчання)

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
			заочна форма навчання
Кількість кредитів -3	магістр	Варіативна	
		Рік підготовки:	
1-й		-й	
Семестр			
2-й			
Лекції			
4 год.			
Практичні, семінарські			
4 год.			
Лабораторні			
Самостійна робота			
80 год.			
Консультації: 2 год.			
Вид контролю: залік.			
Загальна кількість годин – 90			

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Дисципліна належить до варіативної частини циклу професійної та практичної підготовки фахівців за спеціальністю “Спеціальна освіта. Логопедія” другого (магістерського) рівня.

Основною **метою** викладання дисципліни «Психодіагностика та психокорекція осіб з порушеннями мовлення» для студентів спеціальності «Спеціальна освіта. Логопедія» є засвоєння студентами знань про психодіагностику, її види та методи діагностики порушень психофізичного розвитку, а також особливості організації та зміст психологічного обстеження осіб з порушеннями мовлення; засвоєння знань про психологічну корекцію, її різновиди та особливості застосування для осіб із порушеннями мовлення.

Навчальна дисципліна «Психодіагностика та психокорекція осіб з порушеннями мовлення» передбачає **вирішення наступних завдань**:

- сформуванню у студентів уявлення про сутність та основну проблематику психологічної діагностики та психологічної корекції як видів психологічної практики, їх місце і роль в сучасній психологічній науці;
- сприяти засвоєнню знань основних видів, методів та методик психологічної діагностики і психологічної корекції та набуття вмінь і навичок планування, підготовки та проведення психодіагностичної, психокорекційної роботи з особами із порушеннями мовлення.
- розвинути навички встановлення контакту, партнерської взаємодії в процесі психодіагностики та психокорекції осіб із порушеннями мовлення, розвиток власної комунікативної компетентності у системі міжособистісних взаємин;
- ознайомити студентів зі специфікою організації та проведення індивідуальної і групової психодіагностики та психокорекції осіб із порушеннями мовлення;

Для ефективного вивчення навчальної дисципліни важливим є попереднє опанування дисциплінами бакалаврату.

Здобувачі вищої освіти повинні **знати**:

- функції, види, мету, і завдання та методи психодіагностики осіб із порушеннями мовлення;
- види і функції діагнозу та види діагностики порушень розвитку;
- значення диференціальної діагностики для організації корекційно-розвиваючого процесу;
- експериментальні методики дослідження когнітивної, емоційно-вольової та особистісної сфер у осіб із порушеннями мовлення;
- функції, види, мету і завдання психологічної корекції та психоконсультації осіб із порушеннями мовлення;
- процедури психокорекції та основні методи групової роботи;
- критерії оцінки психологічної корекції осіб із порушеннями мовлення;
- специфічні особливості реалізації групових методів психологічної роботи з широкою категорією осіб, із порушеннями мовлення;
- особливості психосоціального розвитку осіб з важкими порушеннями мовлення та його корекції засобами психокорекції та психоконсультації.

Здобувачі вищої освіти повинні **вміти**:

- підбирати методи і методики для розв’язання конкретних психодіагностичних завдань у роботі з особами із порушеннями мовлення та поставити їм психологічний діагноз;
- розробляти психодіагностичні та психокорекційні програми;
- враховувати особистісні особливості осіб із порушеннями мовлення, зважати на особливості формування їх пізнавальної та емоційно-вольової сфер особистості при застосуванні до них психодіагностичних і психокорекційних методів та методик;
- враховувати ступінь вираженості та характер порушень мислення, мовлення і здатності до навчання при розмежуванні розумової відсталості, затримки психічного розвитку і загального недорозвинення мовлення;

– мати стійке позитивне настановлення на іншу людину та допомогу їй, орієнтуватися у власному досвіді спілкування, що є необхідною передумовою і складовою розвитку психологічної компетентності у міжособистісних взаєминах.

– підбирати інтерактивні ігри, різноманітні тренінгові вправи для розв’язання конкретних психологічних проблем осіб із порушеннями мовлення;

– проводити психологічне консультування осіб із порушеннями мовлення та їх родичів.

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Студент виявляє творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для творчого вирішення навчальних завдань, переконливо аргументує відповіді, обґрунтовує власні міркування та умозаключення.
82 – 89	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, правильно вирішує навчальні завдання, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких не значна, добирає аргументи для підтвердження думок.
74 – 81	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти допущені помилки.
64 – 73	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є суттєві.
60 – 63	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за вихідний, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, з допомогою викладача може виправляти значну кількість суттєвих помилок.
35 – 59	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
1 – 34	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об’єктів.

Критерії поточного контролю знань і умінь студентів

За одне заняття студент має змогу отримати від 1 до 10,5 балів:

- виконання кожної практичної роботи оцінюється від 1 до 7 балів.
- виконання кожного самостійного завдання оцінюється від 1 до 3,5 балів.

Розподіл балів

Поточний контроль								Разом	Загальна сума
Розділ 1				Розділ 2					
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 1.4	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3			
Поточний контроль								60	100
8,5	8,5	9	8,5	8,5	8,5	8,5			
Контроль самостійної роботи								40	
5	6	6	6	5	6	6			

- Т 1.1, Т 1.2 ... Т 3.3 – теми розділів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

4. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: залік, усне або письмове опитування, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, захист практичних робіт, реферати, інші види індивідуальних та групових завдань тощо.

5. Програма навчальної дисципліни

5.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ПСИХОДІАГНОСТИКА ОСІБ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

Тема 1.1. Основи діагностики порушень психофізичного розвитку

1. Предмет і завдання психологічної діагностики.
2. Методологічні принципи психодіагностики.
3. Види психодіагностики та психолого-педагогічний діагноз.
4. Етапи психолого-педагогічної діагностики.

Тема 1.2. Комплексне психолого-педагогічне обстеження особливої дитини.

1. Вимоги до організації і проведення комплексного психолого-педагогічного обстеження особливої дитини.
2. Вимоги до набору діагностичних завдань, діагностики розвитку, що відхиляється від норми.
3. Умови проведення психологічного обстеження за М.М. і Н.Я. Семаго.
4. Етапи обстеження особливої дитини.

Тема 1.3. Особливості психологічного діагнозу при розвитку, що відхиляється від норми.

1. Види діагностики порушень розвитку.
2. Оцінка рівня сформованості психічних процесів.
3. Значення диференціальної діагностики для організації корекційно-розвиткового процесу.
4. Методи психолого-педагогічної діагностики осіб з порушеннями мовлення.
5. Експериментальні методики дослідження когнітивної, емоційно-вольової та особистісної сфер у осіб з порушеннями мовлення.

Тема 1.4. Організація і зміст психолого-педагогічного обстеження осіб з порушеннями мовлення.

1. Комплексний підхід до вивчення осіб з порушеннями мовлення. Медичне обстеження в системі комплексного вивчення осіб з порушеннями мовлення.
2. Основні етапи поглибленої психологічної діагностики та їх характеристика.
3. Нейропсихологічне вивчення дітей з порушеннями мовлення.
4. Педагогічне вивчення дітей з порушеннями мовлення.
5. Психолого-педагогічне вивчення в процесі логопедичного індивідуального обстеження.

РОЗДІЛ 2. ПСИХОКОРЕКЦІЯ ОСІБ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

Тема 2.1. Наукові та методичні основи психокорекції

1. Предмет психокорекції, як науки і практики.
2. Мета і завдання психологічної корекції. Функції та види психокорекції..
3. Специфічні риси і критерії оцінки психологічної корекції.
4. Місце психокорекції серед інших наук та дисциплін.

Тема 2.2. Особливості психокорекції осіб із порушеннями мовлення.

1. Процедура психокорекції та вимоги її проведеннх для осіб із порушеннями мовлення. Вимоги до психолога.
2. Основні компоненти професійної готовності до психокорекційної роботи. Синдром вигорання.
3. Показання для проведення психокорекційних заходів із дітьми із порушеннями мовлення.
4. Програма психологічної корекції. Основні принципи складання психокорекційних програм для осіб із порушеннями мовлення.
5. Організація психокорекційної роботи в логопедичному класі (групі).

Тема 2.3. Основи психологічного консультування осіб із порушеннями мовлення

1. Відмінність психологічного консультування від інших видів психологічної допомоги. Види та завдання психологічного консультування.
2. Специфіка, мета і завдання психологічного консультування осіб із порушеннями мовлення.
3. .Етапи психологічного консультування.
4. Процедури і техніки психологічного консультування.

5.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Сам. роб.	Консул.		Лекції	Практ.	Сам. роб.	Консул.
РОЗДІЛ 1. ПСИХОДІАГНОСТИКА ОСІБ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ										
Тема 1.1. Основи діагностики порушень психофізичного розвитку	14	2	2	8					12	
Тема 1.2. Комплексне психолого-педагогічне обстеження особливої дитини.	14	2	2	9				1	11	
Тема 1.3. Особливості психологічного діагнозу при розвитку, що відхиляється від норми.	14	2	2	9				1	1	11
Тема 1.4. Організація і зміст психолого-педагогічного обстеження осіб з порушеннями мовлення.		2	2	9				1		11
РОЗДІЛ 2. ПСИХОКОРЕКЦІЯ ОСІБ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ										
Тема 2.1. Наукові та методичні основи психокорекції.	14	2	2	8				1	12	
Тема 2.2. Особливості психокорекції осіб із порушеннями мовлення.	14	2	2	9				1	1	11

Тема 2.3. Основи психологічного консультування осіб із порушеннями мовлення	19	2	2	8			1		12	
Усього годин	90	14	14	60	2	90	4	4	80	2

6.Рекомендовані джерела інформації

Основна:

1. Андрусишина Л. Особливості довільної пам'яті у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення / Л. Андрусишина // Дефектологія. — 1999. — № 4. — С. 28 – 31.
2. Андрусишина Л. Психологічні характеристики сформованості операції класифікації у дітей із загальним недорозвитком мовлення / Л. Андрусишина // Дефектологія. — 2003. — № 24,- С. 37 – 40.
3. Бочелюк В. Й., Турубарова А. В. Психологія людини з обмеженими можливостями. Навч. посіб.- К.: Центр учбової літератури, 2011. – 264 с.
4. Кобильченко В.В. Дитина з особливими освітніми потребами: медичні та психолого-педагогічні аспекти розвитку, навчання і виховання: навч.-метод. посібник / [Кобильченко В.В., Бойчук Ю.Д., Сіліна Г.О. та ін.]; за заг. ред. Покроєвої Л.Д. – Харків, Харківська академія неперервної освіти. Видавництво «Точка». – 2014. – 292 с.
5. Кобильченко В.В. Психологічний супровід дітей дошкільного віку з порушеннями зору: монографія / В.В.Кобильченко; Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. – Полтава: ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2015. – 205 с.
6. Кобильченко В. Спеціальна психологія : підручник / Вадим Кобильченко, Ірина Омельченко. – Київ : ВЦ «Академія», 2020. – 224 с. – (Серія «Альма-матер»).
7. Конопляста С. Ю. Закономірності психічного розвитку дитини в нормі та при вроджених незрощеннях губи та піднебіння / С. Ю. Конопляста // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та психологія: зб. наук. праць. — К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008, —№9, —С. 163 – 167.
8. Конопляста С.В., Сак Т.В. Логопсихологія / навч. посіб. За ред. М.К.Шеремет. – К.: Знання, 2010. – 293 с.
9. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навчальний посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 364 с.
10. Мартиненко І. В. Логопсихологія: курс лекцій. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправл. і доповн. / І. В. Мартиненко. – К.: ДІА, 2016. – 116 с.
11. Омельченко І. М. Психолого-педагогічні основи діагностики і формування комунікативної діяльності у дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку: навчально-методичний посібник; Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. Полтава: ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2015. 185 с.
12. Омельченко І. М. Технологія формування спілкування дітей із затримкою психічного розвитку: навчально-методичний посібник; Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. Полтава: ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2017. 133 с.
13. Синьов В.М. Психологія розумово-відсталого дитини: підручник / В.М. Синьов, М.П. Матвеева, О.П. Рохліна. – К.: Знання, 2008. – 359 с.
14. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / За ред. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.
15. WISC-IV. Шкала інтелекту Векслера для дітей – Видання четверте. Права належать компанії Ен.Сі.Ес. Пірсон Інк., США (НСС Пірсон Інк., США) (NCS Pearson Snc., USA) офіційний сайт: [http:// www.pearsonclinical.com/](http://www.pearsonclinical.com/).

Додаткова література:

1. Бондаренко О.Ф. Психологічна допомога особистості. – Харків: Фоліо. 1996. 237 с.

2. Василькевич Х.М., Козій М.В. Урок психологічного розвантаження в школі: Методичний посібник. – Львів: ЛДУ імені Івана Франка, 1999. – 43 с.
3. Васьківська С.В. Соціально-психологічний супровід клієнтів: Технологія ведення Консультативного діалогу. – К.: В. Главник, 2006. 128 с.
4. Кобильченко В.В. Соціально-психологічні основи розвитку та корекції особистості підлітка в нормі і при патології зору: монографія / В.В.Кобильченко. – К.: Освіта України, 2010. – 552 с.
5. Коваленко В. Є. Динаміка емоційного розвитку розумово відсталих молодших школярів, які перебувають в освітньому середовищі індивідуального навчання / В. Є. Коваленко // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Сер. : Соціально-педагогічна. - 2013. - Вип. 22(1). - С. 189-198.
6. Коваленко В. Є. До проблеми діагностування емоційної регуляції розумово відсталих молодших школярів / В. Є. Коваленко // Актуальні питання корекційної освіти. Педагогічні науки. - 2016. - Вип. 7(2). - С. 131-140.
7. Коваленко В. Є. Корекція негативних емоцій учнів з інтелектуальними порушеннями в навчальній діяльності / В. Є. Коваленко // Природнича наука й освіта: сучасний стан і перспективи розвитку : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 20-22 верес. 2019 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; за заг. ред. Т. Ю. Маркіної, А. Б. Чаплигіної, Т. Є. Комісової. – Харків : ХНПУ, 2019. – С. 96–99.
8. Коваленко В. Є. Особливості діагностики емоційного розвитку розумово відсталих молодших школярів у контексті різних науково-теоретичних підходів / В. Є. Коваленко // Наука і освіта. - 2013. - № 1-2. - С. 48-51.
9. Коваленко В. Є. Результати впровадження програми корекції порушень емоційного розвитку в учнів індивідуальної форми навчання з розумовою відсталістю / В. Є. Коваленко // Актуальні питання корекційної освіти. Педагогічні науки. - 2015. - Вип. 6(2). - С. 89-98.
10. Клопота Є.А. Психологічні основи інтеграції в суспільство осіб з вадами зору [Текст] : монографія / Є. А. Клопота ; Держ. вищ. навч. закл. "Запоріж. нац. ун-т" М-ва освіти і науки України. - Запоріжжя : ЗНУ, 2014. - 407 с.
11. Омельченко І. М. Комуникативна діяльність дошкільників із затримкою психічного розвитку: теорія і феноменологія: Монографія. Полтава: ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2018. 498 с.
12. Островська К.О. Аутизм: проблеми психологічної допомоги. Навчальний посібник, 2006. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка. – 110 с.
13. Синьова Є.П. Тифлопсихологія: підручник / Є.П. Синьова. – К.: Знання, 2008. – 365 с.
14. Стадненко Н.М., Матвеева М.П., Обухівська А.Г. Нариси з олігофренопсихології / за заг.ред.Н.М.Стадненко – Кам'янець Подільський, 2002.– 200с.
15. Шульженко Д.І. Основи психологічної корекції аутистичних порушень у дітей : монографія / Д. І. Шульженко; Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К., 2009. - 385 с.

7.Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

(за потребою)

Мультимедійні презентації до лекційних занять (відповідно теми).